

Instrumente și standarde internaționale specifice privind asigurarea activității și protecției apărătorilor drepturilor omului

În această ediție

- Instrumentele și standardele
internaționale specifice
privind asigurarea activității
și protecției apărătorilor
drepturilor omului în
Republica Moldova 1
- Schimb neoficial de
„prizonieri” între Chișinău
și Tiraspol? 5

*De fiecare dată când un jurnalist
este redus la tăcere,
sau un activist este amenințat,
aceasta nu consolidează un guvern,
ci slăbește o națiune”
(Hillary Clinton,
Summit-ul Societății Civile, 2012)*

Atunci când apărătorii drepturilor omului sunt lipsiți de protecție, este doar în detrimentul societății, deoarece anume ei contribuie în mod semnificativ la promovarea drepturilor omului prin punerea în evidență a încălcărilor sau abuzurilor, prin susținerea victimelor acestor fenomene, prin diseminarea informațiilor la nivel local privind garanțiile de care fiecare persoană trebuie să beneficieze într-un stat de drept. Activitatea apărătorilor drepturilor omului a fost și încă mai rămâne incomodă în numeroase țări atât pentru autorități cât și pentru diverse grupuri de interese. Din aceste considerente, deseori activitatea organizațiilor de drepturile omului este ținta diverselor acțiuni de intimidare, denigrare sau obstrucționare, inclusiv prin interzicerea activității organizațiilor sau declararea acestora drept 'agenți străini'.

**Problemele de intimidare,
persecutare și denigrare a
apărătorilor drepturilor
omului în regiunea
transnistreană ar putea imputa
autorităților Republicii
Moldova la nivel internațional
responsabilitatea pentru
nerespectarea angajamentelor
internaționale asumate.**

facebook

www.promolex.md

Numere anterioare:

**Buletin 104 accesați [aici](#)
Buletin 103 accesați [aici](#)**

La nivel internațional, există diverse instrumente privind protecția apărătorilor drepturilor omului, unele din ele având un caracter universal, altele regional. Republica Moldova și-a asumat numeroase angajamente, atât universale cât și regionale în ceea ce privește protejarea societății civile în ansamblu, și al apărătorilor pentru drepturile omului în special. Însă, cu toate că există mecanisme internaționale și regionale de protecție ce vizează îmbunătățirea situației drepturilor omului în ansamblu, acestea sunt slab utilizate de către apărătorii drepturilor omului. Totodată, numeroasele probleme de intimidare, persecutare și denigrare a apărătorilor drepturilor omului în regiunea transnistreană ar putea imputa autorităților Republicii Moldova la nivel internațional responsabilitatea pentru nerespectarea angajamentelor internaționale asumate.

Instrument internațional: Organizația Națiunilor Unite

Organizația Națiunilor Unite (ONU) a creat câteva instrumente universale care statuează și garantează protejarea celor care desfășoară activitatea de protecție a drepturilor omului, printre care *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, articolele 19, 20 și 28 ce se referă la libertatea de opinie și exprimare, dreptul de întrunire și de asociere pașnică. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice la articolele 19, 21 și 22 la fel recunoaște și garantează libertatea de opinie și exprimare, precum și dreptul la întrunire și de asociere pașnică.

Putem susține că apărătorii drepturilor omului sunt o parte integrantă a unui mecanism important de monitorizare a Statelor Membre ale ONU de către Consiliul pentru Drepturile Omului – Evaluarea Periodică Universală (EPU), creat la 15 martie 2006 prin rezoluția Adunării Generale ONU 60/251. Acest mecanism are drept scop revizuirea îndeplinirii de către toate statele membre ale ONU a obligațiilor și angajamentelor din diverse domenii ale drepturilor omului, precum și progresul și necesitățile de îmbunătățire.

Principalul instrument universal ce vizează securitatea apărătorilor drepturilor omului, este *Declarația ONU cu privire la apărătorii drepturilor omului* (denumirea completă: *Declarația privind dreptul și responsabilitatea indivizilor, grupurilor și organelor societății de a promova și proteja drepturile omului și libertățile fundamentale universal recunoscute*), care a fost adoptată la

Cadrul legal internațional privind protecția apărătorilor drepturilor omului a căpătat recent o dezvoltare mai semnificativă, astfel că la 22 martie 2014, Consiliul ONU pentru Drepturile Omului a adoptat o rezoluție crucială privind protecția apărătorilor drepturilor omului.

9 decembrie 1998 de către Adunarea Generală a ONU prin *Rezoluția A/RES/53/144*. Declarația stabilește garanții funcționale și formale pentru activiști, jurnaliști, voluntari ce realizează activități de promovare și apărare a drepturilor omului. Garanțiile și drepturile apărătorilor trebuie să fie asigurate de către statele în care activează aceștia.¹ Ulterior adoptării acestui instrument în 2000,² s-a decis desemnarea unui Raportor Special pentru apărătorii drepturilor omului care are drept scop monitorizarea implementării Declarației vizate prin examinarea de apeluri urgente și efectuarea de vizite ad-hoc sau regulate în Statele relevante.³ De asemenea, în vederea interpretării unor noțiuni și sistematizării practicii internaționale, ONU a elaborat și publicat un *Ghid privind drepturile apărătorului* – Fact Sheet nr. 29⁴ și *Comentariu la Declarația ONU privind drepturile apărătorului*.⁵

Cadrul legal internațional privind protecția apărătorilor drepturilor omului a căpătat recent o dezvoltare mai semnificativă, astfel că la 22 martie 2014, Consiliul ONU pentru Drepturile Omului a adoptat o rezoluție crucială privind protecția apărătorilor drepturilor omului. Rezoluția face apel către Statele Membre pentru a proteja apărătorii drepturilor omului de atacuri și represalii și să se asigure că legile și politicile naționale sprijină și permit activitatea lor. De asemenea, aceasta reînnoiește mandatul unui expert independent însărcinat cu susținerea și protecția apărătorilor drepturilor omului. Rezoluția în cauză s-a bucurat de un sprijin puternic din partea tuturor statelor membre ale ONU, fiind de asemenea votată și de Republica Moldova.

La moment actual, este absolut important să atragem atenția asupra faptului că în cadrul primului ciclu de Evaluare Periodică Universală al Consiliului pentru Drepturile Omului ONU, Republica

¹ <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/RightAndResponsibility.aspx>

² [http://www.unhcr.ch/huridocda/huridoca.nsf/\(Symbol\)/E.CN.4.RES.2000.61.Sp?Opendocument](http://www.unhcr.ch/huridocda/huridoca.nsf/(Symbol)/E.CN.4.RES.2000.61.Sp?Opendocument)

³ <http://www.ohchr.org/EN/Issues/SRHRDefenders/Pages/SRHRDefendersIndex.aspx>

⁴ <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FactSheet29en.pdf>

⁵ <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Defenders/CommentarytoDeclarationondefendersJuly2011.pdf>

Moldova a acceptat un set de recomandări din partea altor state membre, în special recomandările privind susținerea activă a organizațiilor neguvernamentale care desfășoară activități de promovare a drepturilor omului în regiunea transnistreană, cât și continuarea activității de susținere și promovare a drepturilor omului în regiunea transnistreană în general, angajament asumat de Republica Moldova în momentul aderării la Consiliul pentru Drepturile Omului (a se vedea recomandările României și Canada).

Drept urmare a recomandărilor acceptate, Republica Moldova urmează să raporteze în 2016 despre progresul în realizarea angajamentelor sale ce vizează aceste recomandări.

Instrumente regionale: Consiliului Europei, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE)

La 28 aprilie 2009, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE) a adoptat Rezoluția 1660 (2009) privind situația apărătorilor drepturilor omului din cadrul statelor membre ale Consiliului Europei.

În ceea ce privește instrumentele regionale privind protecția apărătorilor drepturilor omului, Republica Moldova în calitate de Stat membru al Consiliului Europei (COE) a ratificat *Convenția Europeană a Drepturilor Omului* (CEDO) și majoritatea Protocoloalelor sale, precum și instrumente specifice ale COE în domeniul apărării drepturilor omului care prevede un set de reglementări specifice menite să protejeze apărătorii pentru drepturile omului. Astfel că, la 28 aprilie 2009, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE) a adoptat *Rezoluția 1660 (2009) privind*

situația apărătorilor drepturilor omului din cadrul statelor membre ale Consiliului Europei, prin care reafirmă faptul că statele au obligația și responsabilitatea de a proteja apărătorii drepturilor omului și activitatea acestora, permițându-le și oferindu-le un mediu și, dacă este necesar, mecanisme de protecție, pentru a garanta integritatea fizică a apărătorilor care se confruntă cu amenințări specifice. S-a stipulat că în unele state membre ale COE, apărătorii se confruntă cu anumite campanii de defăimare care vizează discreditarea acestora sau sunt acuzați precum că ar fi ‘agenți străini’, ‘spioni’, ‘extremiști’, etc. Adunarea a reamintit despre necesitatea respectării și implementării *Declarației Organizației Națiunilor Unite privind apărătorii drepturilor omului*, adoptată în 1998 de către Adunarea Generală ONU.

Mai mult decât atât, un rol aparte în cadrul acestui mecanism regional de protecție îl are Comisarul pentru Drepturile Omului al COE, având un domeniu distinct de activitate ce vizează suportul și protecția apărătorilor drepturilor omului; iar prin adoptarea Rezoluției din 2009 vizate mai-sus, APCE a acordat un sprijin deplin Comisarului în eforturile sale pentru realizarea mandatului în domeniu dat.⁶

OSCE la fel are dezvoltată o activitate importantă în domeniul privind protecția apărătorilor drepturilor omului, prin instituirea unui Oficiu pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al OSCE.

Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) la fel are dezvoltată o activitate importantă în domeniul privind protecția apărătorilor drepturilor omului, prin instituirea unui Oficiu pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al OSCE (Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR)).⁷ Această structură a emis un șir de rapoarte privind situația apărătorilor drepturilor omului în statele membre ale OSCE,⁸ inclusiv și un Ghid exhaustiv privind Protecția Drepturilor Omului.⁹ De asemenea, ODIHR a elaborat un mecanism privind instituirea unor Puncte Focale (Focal Points) în zona OSCE, care vor monitoriza îndeaproape situația apărătorilor drepturilor omului.¹⁰

⁶ <http://www.coe.int/en/web/commissioner/human-rights-defenders>

⁷ <http://www.osce.org/odihr>

⁸ <http://www.osce.org/odihr/29714>

⁹ <http://www.osce.org/odihr/119633?download=true>

¹⁰ <http://www.humanrights-defenders.org/osce-mandate/>

Situația în Republica Moldova

Chiar dacă există numeroase instrumente, standarde și mecanisme internaționale privind asigurarea activității și protecției apărătorilor drepturilor omului, în Republica Moldova acestea nu sunt suficient de cunoscute și încă slab utilizate de către apărătorii drepturilor omului. Argumentele de mai sus demonstrează faptul că utilizarea mecanismelor oferite de ONU, cât și de Consiliul Europei trebuie înțelese nu ca o activitate desfășurată împotriva Statului, ci ca un mecanism menit să îmbunătățească situația drepturilor omului în ansamblu.

Chiar dacă există numeroase instrumente, standarde și mecanisme internaționale privind asigurarea activității și protecției apărătorilor drepturilor omului, în Republica Moldova acestea nu sunt suficient de cunoscute și încă slab utilizate de către apărătorii drepturilor omului.

S-a demonstrat deseori faptul că anume aceste mecanisme de protecție internațională, aduc schimbări majore în Statele vizate, deoarece au o rezonanță mai mare și o implicare colectivă la nivel internațional care pot influența voința politică a autorităților în realizarea acestor schimbări majore, care sunt în beneficul societății. Drept urmare, protecția apărătorilor drepturilor omului este extrem de importantă, căci atunci când ei sunt aduși la tăcere prin amenințări, persecuții sau campanii de denigrare, devine dificil – dacă nu chiar imposibil – de evaluat situația drepturilor omului.

Protecția apărătorilor drepturilor omului este extrem de importantă, căci atunci când ei sunt aduși la tăcere prin amenințări, persecuții sau campanii de denigrare, devine dificil – dacă nu chiar imposibil – de evaluat situația drepturilor omului.

Amenințarea și pornirea campaniilor de denigrare împotriva apărătorilor drepturilor omului și organizațiilor neguvernamentale care activează în regiunea transnistreană, inclusiv mai recent și asupra Asociației Promo-LEX, creează un mediu nesănătos pentru desfășurarea activităților de promovare și apărare a drepturilor omului, iar promovarea și apărarea acestora devine tot mai dificilă. Deseori, în

special în regiunea transnistreană, anume reprezentanții societății civile rămân a fi unica sursă de informații despre situația drepturilor omului, iar lipsa de protecție a acestora se va echivala cu lipsa de protecția a drepturilor omului în acea regiune per ansamblu.

Mai recent, presiunile administrației separatiste de la Tiraspol în raport cu apărătorii drepturilor omului din regiunea transnistreană s-au intensificat, iar autoritățile constituționale ale Republicii Moldova nu întreprind măsuri clare în vederea asigurării desfășurării libere a activității de promovare a drepturilor omului în regiunea transnistreană, angajament asumat de Republica Moldova prin Declarația ONU cu privire la apărătorii drepturilor omului. Încercările de a împiedica apărătorii drepturilor omului să-și desfășoare activitatea constituie unul dintre cele mai mari obstacole în vederea asigurării respectării drepturilor omului și a demnității umane; în legătură cu aceasta, reacția limitată a autorităților Republicii Moldova la problema persecuțiilor și hărțuiei apărătorilor drepturilor omului ar putea imputa Republicii Moldova la nivel internațional responsabilitatea pentru nerespectarea angajamentelor internaționale asumate.

Reprezentanții societății civile rămân a fi unica sursă de informații despre situația drepturilor omului, iar lipsa de protecție a acestora se va echivala cu lipsa de protecția a drepturilor omului în acea regiune per ansamblu.

Dialogul politic de soluționare a problemei transnistrene nu poate fi invocat pentru a neglija problemele privind situația drepturilor omului și a apărătorilor drepturilor omului.

Or, dialogul politic de soluționare a problemei transnistrene nu poate fi invocat pentru a neglija problemele privind situația drepturilor omului și a apărătorilor drepturilor omului. Orice administrație, fie ea recunoscută sau nerecunoscută, fie ea *de jure* sau *de facto*, trebuie să respecte valorile democratice și în mod cert drepturile fundamentale ale omului. Orice administrație trebuie responsabilizată pentru situația drepturilor omului și încălcările acestora.

Schimb neoficial de „prizonieri” între Chișinău și Tiraspol?

Autoritățile separatiste de la Tiraspol au reținut un ministru adjunct al Sănătății și o echipă de jurnaliști TV din Republica Moldova. Asta după ce Chișinăul a interzis intrarea și ieșirea din Moldova a mașinilor cu plăcuțe transnistrene de înmatriculare, iar poliția moldovenească a reținut trei milițieni transnistreni în timp ce încercau să răpească un cetățean moldovean la Hâncești, pe malul drept al Nistrului.

Potrivit unui anunț al Poliției de Frontieră a Republicii Moldova, începând cu 1 septembrie, intrarea și ieșirea de pe teritoriul Republicii Moldova a automobilelor cu numere transnistrene este interzisă. Autoritățile de la Chișinău susțin că astfel se conformează Convenției internaționale cu privire la circulația rutieră din 08.11.1968 și Regulamentului circulației rutiere din 2009. Conform precizărilor făcute ulterior, șoferii care se află pe teritoriul Republicii Moldova cu autoturisme înmatriculate în Transnistria vor putea circula fără probleme, însă nu vor putea ieși din țară. Cei care sunt peste hotare, vor putea reveni în Moldova, însă nu vor mai putea ieși, iar cei care vor să traverseze frontiera pentru prima dată cu o mașină înmatriculată într-un stat nerecunoscut – nu o vor mai putea face.

Milițienii transnistreni sechestrează persoane pe malul drept al Nistrului

Pretinsul „ministru de externe” al Transnistriei, Nina Ștanski, s-a declarat mâhnită de decizia Chișinăului și a solicitat implicarea reprezentantului special al președintelui în exercițiu al OSCE pentru procesul de reglementare transnistreană, Radojko Bogojevic, „pentru a nu admite creșterea tensiunilor”.

La sfârșitul săptămânii trecute, poliția moldovenească a anunțat despre reținerea a trei milițieni transnistreni tocmai la Hâncești, satul Crasnoarmeiskoe (la aproximativ 75 km de regiunea transnistreană), în timp ce încercau să răpească o persoană suspectată de comiterea unui presupus delict în regiunea transnistreană.

Schimb de „prizonieri”: trei răpitori de persoane pentru un ministru adjunct

A doua zi, presa de la Chișinău a semnalat reținerea de către organele de forță din Transnistria a ministrului adjunct al Sănătății din Republica Moldova, Gheorghe Țurcanu. Potrivit portalului de știri moldova.org, acesta se întorcea de la ruda (din Transnistria) și nu a fost lăsat să treacă pe teritoriul controlat de autoritățile constituționale de la Chișinău. El a fost eliberat abia spre seară, după ce milițienii transnistreni reținuți pentru „răpire și sechestrare de persoane” au trecut mai întâi de la MAI în custodia procurorilor moldoveni, iar ulterior au fost eliberați. Portalul realitatea.md scrie cu referire la surse din MAI că milițienii transnistreni au fost eliberați „la comandă politică, pentru a nu provoca un scandal”.

Jurnaliști sechestrați la Dubăsari

Presiunile asupra Chișinăului nu s-au oprit aici. Marți, 1 septembrie, o echipă a postului de televiziune Publika TV din Chișinău a fost reținută la Corjova (localitate din zona de securitate, aflată sub jurisdicția Republicii Moldova) în timp ce realiza un reportaj despre începutul noului an de studii. Deși aveau autorizație din partea Comisiei Unificate de Control, jurnaliștii au fost duși la sectorul de miliție din Dubăsari și se află acolo până în prezent.

După anunțul Chișinăului privind restricțiile de circulație a mașinilor cu numere transnistrene, șeful administrației separatiste de la Tiraspol, Evgheni Șevciuk, a amenințat că va bloca „circulația oamenilor” ca măsură de răspuns dacă poliția moldovenească „nu va permite trecerea automobilelor cu plăcuțe transnistrene prin punctele de trecere a frontierei moldo-ucrainene”.

Sursa: DW.com

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

**National Endowment
for Democracy**

Supporting freedom around the world

Coordonator ediție:

Carolina Bondarciuc

E-mail: pr@promolex.md

Web: www.promolex.md

Tel/Fax: +373 (22) 45-00-24

GSM: 069637849

Asociația Promo-LEX este o organizație non-guvernamentală, apolitică și non-profit, care are drept scop dezvoltarea democrației în Republica Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană, prin promovarea și protejarea drepturilor omului, monitorizarea proceselor democratice și consolidarea societății civile.

Asociația Promo-LEX oferă asistență juridică gratuită pentru locuitorii din regiunea Transnistreană pe probleme ce țin de încălcarea drepturilor omului.

Pentru consultații vă rugăm să contactați:

Tel: (022) 45-00-24

Punctele de vedere exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu pot fi interpretate sub nici o formă ca reflectând opinia Fondului Național pentru Democrație (NED).